

VG MEDIA GESELLSCHAFT ZUR
VERWERTUNG DER URHEBER- UND
LEISTUNGSSCHUTZRECHTE VON
MEDIENUNTERNEHMEN MBH t. GOOGLE LLC

Zaak nr. C-299/17

**Persuitlevers – Duits recht – Richtlijn
98/34/EG – Informatieprocedure op
het gebied van technische normen en
voorschriften en regels inzake diensten van de
informatiemaatschappij – Artikel 1, punt 11 –
Begrip «technisch voorschrift» – Artikel 1,
punt 5 – Begrip «Regel betreffende diensten»**

Artikel 1, punt 11, van richtlijn 98/34/EG, zoals gewijzigd bij richtlijn 98/48/EG, moet aldus worden uitgelegd dat een nationale bepaling zoals die in het hoofdgeding, die alleen commerciële exploitanten van zoekmachines en commerciële dienstverleners die op overeenkomstige wijze content bewerken, verbiedt om persproducten geheel of gedeeltelijk (met uitzondering van losse woorden of zeer korte tekstfragmenten) aan het publiek beschikbaar te stellen, een «technisch voorschrift» is in de zin van die bepaling, waarvan het ontwerp overeenkomstig artikel 8, lid 1, eerste alinea, van richtlijn 98/34, zoals gewijzigd bij richtlijn 98/48, vooraf aan de Europese Commissie moet worden meegedeeld.

**Editeurs de presse – Droit allemand –
Directive 98/34/CE – Procédure d’information
dans le domaine des normes et des
réglementations techniques ainsi que des
règles relatives aux services de la société de
l’information – Article 1er, point 11 – Notion
«règle technique» – Article 1er, point 5 –
Notion «Règle relative aux services»**

L’article 1er, point 11, de la directive 98/34/CE, telle que modifiée par la directive 98/48/CE, telle que celle en cause au principal, qui interdit aux seuls exploitants commerciaux de moteurs de recherche et prestataires commerciaux de services qui éditent de manière analogue des contenus de mettre à la disposition du public des produits de la presse, en tout ou partie (à l’exception de mots isolés ou de très courts extraits de texte), constitue une «règle technique», au sens de cette disposition, dont le projet doit faire l’objet d’une communication préalable à la Commission européenne en vertu de l’article 8, paragraphe 1, premier alinéa, de la directive 98/34, telle que modifiée par la directive 98/48.

— Noot —

**Duitse uitgevers bijten (nog
even) in het zand**

De aanleiding van het geannoteerd arrest is een geschil tussen de Duitse collectieve beheer­maatschappij VG Media, die o.m. rechten op digi­taal redactioneel aanbod beheert, en Google inzake diens praktijk om, via haar zoekmachine en de geautomatiseerde informatiesite («Google News»), korte fragmenten uit nieuwsberichten («snippets») weer te geven. VG Media dacht hiertegen te kun­nen optreden en een schadevergoeding van Google te kunnen vorderen op grond van het in Duitsland in 2013 ingevoerde naburig recht van persuitgevers (§ 87f-h UrhG). Dit recht moest persuitgevers toela­ten hun persproducten gedurende één jaar exclusief commercieel te exploiteren en daarmee commerciële exploitanten van internetzoekmachines te beletten fragmenten van deze persproducten – tenzij losse woorden of zeer korte tekstfragmenten – weer te geven zonder hun toestemming.

Echter, over de afdwingbaarheid van het nieuwe Duitse naburig recht vloeide al snel inkt, en dit door voormalig President van het Gerecht van de Euro­pese Unie, Bo Vesterdorf⁽¹⁾. Naar aanleiding van een brief van de Europese Commissie aan de «ProIn­ternet Coalition» waarin werd aangegeven dat de Spaanse overheid in gebreke was gebleven de Com­missie in te lichten over het ontwerp van een Spaanse wet over naburige rechten voor persuitgevers, bekri­tiseerde Vesterdorf de gevolgen van de Spaanse wet op de vrijheid van dienstverlening in de Europese Unie en bracht hij de (toen weinig bekende) richt­lijn 98/34⁽²⁾ in herinnering. Deze richtlijn legt een informatieprocedure vast voor technische voorschrif­ten die o.m. betrekking hebben op diensten van de informatiemaatschappij met als doel vooraf de impact van deze voorschriften op de interne markt te

(1) B. VESTERDORF, «The effect of failure to notify the Spanish and German ancillary copyright laws», *EIPR* 2015, 263-267.

(2) Voluit: Richtlijn 98/34/EG van het Europees Parle­ment en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een infor­matieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften (versie zoals gewijzigd bij Richtlijn 98/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 juli 1998 en Richtlijn 2006/96/EG van de Raad van 20 november 2006) (hierna «Richtlijn 98/34»), later vervangen door Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (hierna «Richt­lijn 2015/1535»).

onderzoeken⁽³⁾. Zowel het ontwerp van voornoemde Spaanse wet als van voornoemde Duitse wet hadden volgens Vesterdorf op grond van deze richtlijn aan de Commissie moeten worden megedeeld.

Niet verwonderlijk⁽⁴⁾ kwam dit euvel ook al gauw ter sprake in de Duitse procedure tussen VG Media en Google. De rechter in eerste aanleg te Berlijn richtte zich bijgevolg tot het Hof van Justitie met de vraag of de nieuwe Duitse regels moesten worden beschouwd als een «technisch voorschrift», meer in het bijzonder een «regel betreffende diensten», in de zin van artikel 1, punt 11 van richtlijn 99/34 waarvan het ontwerp overeenkomstig artikel 8, lid 1 van deze richtlijn voorafgaandelijk aan de Europese Commissie had moeten worden megedeeld.

In december 2018 adviseerde de advocaat-generaal het Hof van Justitie te oordelen dat het Duitse recht van persuitgevers, dat volgens hem een «technisch voorschrift» uitmaakt in de zin van richtlijn 98/34 en bovendien meer specifiek een «regel betreffende diensten», niet afdwingbaar is wegens het niet-meedelen van het ontwerp ervan aan de Commissie hetgeen in strijd is met de richtlijn 98/34⁽⁵⁾.

Het Hof van Justitie volgde hem hierin⁽⁶⁾. Volgens het Hof betreft de Duitse bepaling «een regel betreffende diensten» in de zin van artikel 1, punt 5 van de richtlijn 98/34, één van vier categorieën die onder het begrip «technisch voorschrift» in de zin van punt 11 van hetzelfde artikel valt. Het Hof verduidelijkt dat opdat een regel kan worden aangemerkt als een «regel betreffende diensten» de regel (i) «specifiek» betrekking moet hebben op (ii) diensten van de informatiemaatschappij.

Volgens het Hof kan er geen twijfel over bestaan dat diensten van commerciële exploitanten van internetzoekmachines diensten van de informatiemaatschappij vormen. Eenzelfde conclusie is volgens haar niet even evident voor de diensten van commerciële dienstverleners die op overeenkomstige wijze *content* bewerken aangezien dit ook op andere manieren dan via het internet kan. Voor de beoordeling van de vereiste of een regel ook «specifiek» betrekking heeft op diensten van de informatiemaatschappij moet volgens het Hof rekening worden gehou-

den, niet alleen met de tekst van het dispositief, maar ook met de motivering van de regel die onder meer kan worden afgeleid uit haar ontstaansgeschiedenis. *In casu* merkt het Hof op dat, naast het feit dat de Duitse regel uitdrukkelijk verwijst naar commerciële exploitanten van zoekmachines, tijdens de prejudiciële procedure⁽⁷⁾ gebleken is dat de Duitse regel specifiek gericht is op exploitanten van internetzoekmachines en op de bescherming van de rechtmatige belangen van de persuitgevers in de digitale wereld. Het feit dat de regel ook verwijst naar offline dienstverleners is voor het Hof niet van die aard om de regel de kwalificatie van «regel betreffende diensten» te ontnemen hetgeen zou ingaan tegen de doelstelling van de richtlijn, nl. het voorkomen van beperkingen op het vrije verkeer van diensten en de vrijheid van vestiging die leiden tot verbrokkeling van de interne markt. Het is overigens niet vereist dat de bepaling «in zijn totaliteit» deze specifieke doelstelling heeft, minstens gedeeltelijk volstaat⁽⁸⁾.

Het Hof merkt verder op dat het feit dat de regel deel uitmaakt van een nationale wettelijke regeling inzake auteurs- of naburige rechten niet afdoet aan deze beoordeling omdat de technische voorschriften inzake intellectuele eigendom niet uitdrukkelijk zijn uitgesloten van de werkingsfeer van de richtlijn 98/34 (in tegenstelling tot telecommunicatie- en financiële diensten, zie artikel 1, punt 5 van de richtlijn) en dat deze bijgevolg een «technisch voorschrift» kunnen vormen dat overeenkomstig artikel 8 van de richtlijn aan de Commissie moet worden megedeeld⁽⁹⁾.

Het Hof besluit, onder verwijzing naar haar vaste rechtspraak⁽¹⁰⁾, dat bij gebreke van deze mededeling de niet-toepasselijkheid van een nationaal technisch voorschrift in een geding tussen partijen kan worden ingeroepen⁽¹¹⁾.

(3) Richtlijn 98/34, overweging 7.

(4) In een voetnoot van het artikel van Vesterdorf lezen we: «*This article is based on research carried out for Google, but reflects the author's own perspective*» (eigen klemtoon).

(5) Concl. Adv.-gen. G. Hogan, 13 december 2018, C-299/17, ECLI:EU:C:2018:1004.

(6) HvJ 12 september 2019, nr. C-299/17, ECLI:EU:C:2019:716 (hierna «HvJ, VG Media»).

(7) Dit volgt volgens het Hof o.a. uit de opmerkingen die de Duitse regering ter terechtzitting heeft gemaakt, verklaringen van partijen in het hoofdgeding en de schriftelijke opmerkingen van de Commissie.

(8) HvJ, *VG Media*, punten 30-37.

(9) Het Hof verwijst hiervoor naar HvJ 8 november 2007, nr. C-20/05, ECLI:EU:C:2007:652, Schwibbert (HvJ, *VG Media*, punt 38).

(10) HvJ 27 oktober 2016, nr. C-613/14, ECLI:EU:C:2016:821, *James Elliott Construction*, punt 64; HvJ 30 april 1996, nr. C-194/94, ECLI:EU:C:1996:172, *CIA Security International*, punt 54 en HvJ 26 september 2000, nr. C-443/98, ECLI:EU:C:2000:496, *Unilever*, punten 40-43, 48 en 49.

(11) HvJ, *VG Media*, overweging 39.

In tegenstelling tot haar advocaat-generaal⁽¹²⁾, heeft het Hof de vraag over de rechtmatigheid van het naburig recht voor persuitgevers niet aangeroerd. De uitdrukkelijke keuze van de Uniewetgever om in de nieuwe richtlijn 2019/790 inzake auteursrechten in de digitale markt in een gelijkaardig naburig recht voor persuitgevers te voorzien, en de bijgevolg impliciete bevestiging van het rechtmatige karakter van een dergelijke regel (hoewel dit op het ogenblik van de afkondiging van de Duitse wet nog geen bindend karakter voor de lidstaten had) kan dit wellicht verklaren.

VG Media mag dan wel (voorlopig) in het zand bijten in het Duitse hoofdeding, de (o.m. Duitse) persuitgevers hoeven niet lang te rouwen. Het nieuwe (nog steeds controversiële) artikel 15 van de richtlijn (EU) 2019/790 inzake auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt voorziet in een, op de Duitse bepaling geïnspireerd, Uniebreed reproductie- en beschikbaarstellingsrecht voor uitgevers van perspublicaties voor het commercieel onlinegebruik – behalve van losse woorden of zeer korte fragmenten – van hun perspublicaties door aanbieders van diensten van de informatiemaatschappij⁽¹³⁾. De lidstaten hebben tot uiterlijk 7 juni 2021 de tijd om de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking te doen treden om aan deze richtlijn te voldoen en stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis (artikel 29, lid 1 van deze richtlijn). De lidstaten doen er o.i. goed aan om het ontwerp aan de Commissie mee te delen⁽¹⁴⁾.

(12) Die bovendien in de richting van een bevestigend antwoord gaat door de *ratio* achter de invoering van het naburig recht te onderschrijven (Concl. Adv.-gen. G. Hogan, 13 december 2018, C-299/17, ECLI:EU:C:2018:1004, punt 42).

(13) Zie o.m. F. BRISON, D. BORGNIET, E. FOSCOLOS, S. HERMOYE, M. MARIANO, P. MESKENS en M. SAHAGUN, «Het Europese Copyright package est arrivé!», *A&M*, 2018-2019/3, (422) 431.

(14) De omzetting van een bepaling uit een richtlijn zou onder de uitzondering in artikel 7, lid 1, a) van de Richtlijn 2015/1535 kunnen vallen: «1. De artikelen 5 en 6 zijn niet van toepassing op de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten of op de vrijwillige overeenkomsten waarbij de lidstaten: a) zich voegen naar bindende handelingen van de Unie die de aanneming van technische voorschriften of regels betreffende diensten tot gevolg hebben» (eigen klemtoon). Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie blijkt echter dat ontwerpen voor technische voorschriften ter uitvoering van de EU-wetgeving moeten worden megedeeld wanneer de betrokken bepaling de lidstaten «voldoende speelruimte» laat (HvJ 26 september 2000, nr. C-443/98, Unilever Italia SpA t. Central Food SpA, pt. 28-30). Het ligt evenwel niet in onze bedoeling dit aspect hier verder te analyseren.

Het arrest zal wellicht ook gevolgen hebben voor het hierboven vermelde Spaanse naburig recht voor persuitgevers waarvan de ontwerpwet eveneens niet aan de Europese Commissie is megedeeld. Belgische uitgevers kunnen volgens ons wel op hun beide oren slapen. Het recent ingevoerde naburig (vergoedings-) recht ten voordele van uitgevers voor reproducties op papier van hun uitgaven op papier voor professionele doeleinden en voor reproducties voor eigen gebruik van uitgaven⁽¹⁵⁾ lijkt aan het toepassingsgebied van de nieuwe Richtlijn 2015/1535 en haar voorganger te ontsnappen nu deze gericht zijn op reproducties voor eigen of professioneel gebruik en, althans voor wat betreft de uitzondering voor professionele doeleinden, bovendien beperkt is tot papieren reproducties van papieren uitgaven en bijgevolg niet als een regel die specifiek betrekking heeft op diensten van de informatiemaatschappij kan worden beschouwd.

Fabienne Brison⁽¹⁶⁾ en Pauline Meskens⁽¹⁷⁾

CJUE (5e ch.) 14 novembre 2019

Siège : Regan (prés. ch.), Jarukaitis,
Juhász, Ilešič et Lycourgos

Av. gén. : Hogan

SOCIÉTÉ DE PERCEPTION ET DE DISTRIBUTION
DES DROITS DES ARTISTES-INTERPRÈTES DE
LA MUSIQUE ET DE LA DANSE (SPEDIDAM), PG
ET GF (Mes Waquet et Hazan) c. INSTITUT
NATIONAL DE L'AUDIOVISUEL (Me Caron),
en présence du SYNDICAT INDÉPENDANT
DES ARTISTES-INTERPRÈTES (SIA-UNSA)
et du SYNDICAT FRANÇAIS DES ARTISTES-
INTERPRÈTES (CGT) (Me Caron)

Aff. C-484/18

Droits exclusifs des artistes-interprètes – Droit de reproduction – Mise à disposition du public – Autorisation – Présomption – Régime national dispensant un établissement

(15) Zie Boek XI, Titel 7/1 van het Wetboek Economisch recht ingevoegd bij Wet van 2 mei 2019 tot wijziging van sommige bepalingen van het boek XI van het Wetboek van economisch recht inzake privékopie, *BS* 20 mei 2019.

(16) Professor Vrije Universiteit Brussel, advocaat balie Brussel (partner Hoyng Rokh Monegier).

(17) Advocaat balie Brussel (Hoyng Rokh Monegier).

